
Risiko- og kapitalstyring Basel II - Pilar III 2011

SpareBank 1 Østfold Akershus

Risiko- og kapitalstyring i SpareBank 1 Østfold Akershus

Dokumentet er utarbeidet for å gi markedet best mulig informasjon om konsernet SpareBank 1 Østfold Akershus risiko- og kapitalstyring. Det er i tillegg ment å dekke kravene som er satt til offentliggjøring av risikoinformasjon etter "Forskrift om kapitalkrav".

Konsernets informasjonsstrategi vektlegger en utstrakt dialog med ulike interessegrupper der åpenhet, forutsigbarhet og gjennomsiktighet settes i fokus. Informasjonene skal være korrekt, relevant og tidsriktig om konsernets utvikling og resultater, og sørge for at konsernets ulike interessegrupper kan holde seg løpende orientert og skape tillit overfor investormarkedet.

Kjernevirksomheten til banknæringen er å skape verdier gjennom å ta bevisst og akseptabel risiko. SpareBank 1 Østfold Akershus bruker betydelige ressurser på å videreutvikle risikostyringssystemer og prosesser i tråd med ledende praksis i Norge. Risiko- og kapitalstyringen i SpareBank 1 Østfold Akershus skal støtte opp under konsernets strategiske utvikling og måloppnåelse, og skal samtidig sikre finansiell stabilitet og forsvarlig formuesforvaltning. Den samlede risikoeksponeringen til SpareBank 1 Østfold Akershus er redusert i løpet av de par siste år som følge av styrket kapitaldekning, redusert likviditetsrisiko og redusert kredittrisiko.

Den økonomiske utviklingen i verdensøkonomien var gjennom 2011 sterkt preget av økonomiske ubalanser. Etter den dramatiske nedturen i 2008 og 2009 ble det iverksatt store finans- og pengepolitiske krisepakker som resulterte i at den økonomiske utviklingen i 2010 ble bedre enn ventet. Dessverre har den økonomiske utviklingen i 2011 gitt oss mange synlige bevis på at de underliggende problemene ikke er løst.

Statsgjeldskrisen i eurosonen har gått over i en ny og mer dramatisk fase. Krisen har smittet over på flere, større og mye viktigere land. Statslånsrentene for flere land har steget til nivåer som ikke er bærekraftig. Samtidig er bankenes stilling i eurosonen forverret, med større latente tap og et fundingmarked som for flesteparten av bankene i Eurosonen i praksis har vært stengt siden sommeren. Strammere kredittgivning er en konsekvens av dette, men effektene viste seg først mot slutten av året, og takket være god vekst i kjernelandene, ikke minst i Tyskland, endte veksten i eurosonen opp med høyere vekst enn hva de fleste la til grunn ved starten av året.

Den økonomiske utviklingen er også sterkt påvirket av den såkalte "arabiske våren" og "trippelkatastrofen" i Japan. Folkeopprøret som spredde seg fra Tunisia til Egypt og videre til oljeprodusenten Libya samt jordskjelvet i Japan skapte meget stor politisk og økonomisk usikkerhet.

Den økonomiske utviklingen i 2011 har mange likhetstrekk med kriseårene 2008/2009 men mye er også forskjellig. Problemer i kredittmarkedene har gjort at det er både dyrere og vanskeligere for bankene å låne inn penger. I første omgang er det trolig særlig bedriftene som har merket dette i form av høyere renter og strammere kredittgivning. Det er også tegn til svakhet i eksportmarkedene samtidig som uroen kan føre til at bedrifter og forbrukere blir mer forsiktig med pengebruken. Likevel er den økonomiske utviklingen i Norge i dag langt fra krisen finansmarkedene opplevde i 2008 med påfølgende kollaps i verdenshandelen.

Starten på 2012 var mer optimistisk enn slutten på 2011 men i 2. kvartal har den økonomiske utviklingen i eurosonen igjen blitt kraftig forverret.

Utfordringene er mange og dersom krisen internasjonalt tiltar kan dette medføre ytterligere økt arbeidsledighet samtidig som kredittgivningen strammes ytterligere til. Skjer dette kan også Norge bli sterkt påvirket med fallende boligpriser, svakere utvikling i forbruket og fall i bedriftsinvesteringene som noen av konsekvensene. Til forskjell fra 2008/2009 har ikke Norge i dag de samme mulighetene til å stimulere landet ut av problemene ved lavere renter, samtidig er det viktig å huske at få andre land har muligheten til å bruke offentlige budsjetter slik som Norge kan.

Økt optimisme i verdensøkonomien samt lave renter i Norge i kombinasjon med lav arbeidsledighet, sterk boligprisutvikling og bedret kapasitetsutnyttning i industrien, gir et godt grunnlag for videre vekst. SpareBank 1 Østfold Akershus har gjennom 2011 lagt et meget godt grunnlag for å utnytte potensialet som er i vårt markedsområde – et spennende markedsområde i vekst!

Konsernet styrket i 2009 kapitaldekningen ved utleggelse av ansvarlig lånekapital og fondsobligasjon og konsernets kjernekapitaldekning økte både i 2010 og 2011. Konsernets kjernekapitaldekning var ved utgangen av 2011 på 14,06 % (13,05 % i 2010), kapitaldekningen var på samme tid 14,92 % (14,63 % i 2010). Styret har fastsatt at kjernekapitaldekningen for konsernet minimum skal være 11 %.

Likviditetsrisikoen til banken er redusert gjennom spredning av innlånene på ulike markeder, innlånskilder, instrumenter og løpetider. Banken har en fornuftig forfallsprofil, men vil i 2012 søke å øke gjennomsnittlig gjenværende løpetid på den eksterne gjelden.

Innskudd fra kunder er konsernets viktigste finansieringskilde, og innskuddsdekningen målt som innskudd i prosent av brutto utlån i konsernet viser en økning fra 63,6 % til 70,31 % ved utgangen av 2011. Ved utgangen av 2011 har konsernet en overskuddslikviditet i form av innskudd i Norges Bank og korte plasseringer i banker og kredittinstitusjoner på kr 650 millioner kroner. Fremdeles er usikkerheten i finansmarkedene åpenbar og medfører at banken også i 2012 vil sitte med en høy likviditetsreserve.

Et viktig instrument for langsiktig innlåning er overførsel av lån til Sparebank1 Boligkreditt. Banken har per 31.12.2011 overført lån til en verdi av 4 072 mill kr til SpareBank 1 Boligkreditt AS.

Kredittrisiko anses å være det vesentligste risikoområdet i konsernets virksomhet, og er under kontinuerlig overvåking. Det er hovedstyrets policy at konsernet SpareBank 1 Østfold Akershus skal ha en moderat kredittrisikoprofil. Overvåkingen av risikoen i porteføljen skjer bl.a. ved hjelp av bankens risiko-klassifiseringssystem hvor hver enkelt kunde, på bakgrunn av objektive kriterier, klassifiseres etter misligholdssannsynlighet og tapsgrad gitt mislighold (sikkerhet). Scorekortene er utarbeidet av Kompetansesenter for Kreditmodeller (KFK) som er eid av SpareBank1 -alliansen. Den samme klassifisering danner grunnlag for støtte i den enkelte kredittbeslutning. I tillegg har banken i løpet av de siste par årene gjennomført en betydelig oppgradering av kredittpolicy og -rutiner, som gir detaljerte retningslinjer for hvordan kredittvirksomheten i banken skal utøves.

Konsernets risikoprofil vurderes som moderat. Soliditeten er god og konsernet står godt rustet til å møte nye utfordringer samt å innfri bankens langsiktige mål og strategier.

Innholdsfortegnelse

1. BASEL II – KAPITALDEKNINGSREGLER.....	5
1.1 INTRODUKSJON	5
1.2 MISJON, VISJON OG VERDIER.....	5
MISJON	5
VISJON OG VERDIER.....	5
1.3 INTRODUKSJON TIL KAPITALDEKNINGSREGLENE	6
1.4 IMPLEMENTERING AV KAPITALDEKNINGSREGLER I SPAREBANK 1 ØSTFOLD AKERSHUS.....	7
2. KONSOLIDERING	7
3. RISIKO- OG KAPITALSTYRING I SPAREBANK 1 ØSTFOLD AKERSHUS	8
3.1 INNLEDNING.....	8
3.2 FORMÅL	8
3.3 RISIKOGRUPPER.....	8
3.4 PROSESS FOR RISIKO- OG KAPITALSTYRING	9
4. BEREGNING AV KAPITALDEKNING (PILAR I)	13
4.1 ANSVARLIG KAPITAL.....	13
4.2 KAPITALKRAV	14
5. INFORMASJON OM RISIKOGRUPPENE UNDER PILAR I	15
5.1 KREDITTRISIKO – STANDARDMETODEN	15
5.2 MOTPARTSRISIKO FOR DERIVATER	19
5.3 MARKEDSRISIKO.....	20
5.4 OPERASJONELL RISIKO	21
6. ØKONOMISK KAPITAL (PILAR II)	22
6.1 INNLEDNING OM METODEVALG VED BEREGNING AV ØKONOMISK KAPITAL	22
6.2 KREDITTRISIKO.....	22
6.3 MARKEDSRISIKO.....	23
6.4 OPERASJONELL RISIKO	24
6.5 LIKVIDITETSRISIKO	24
6.6 EIERRISIKO	26
6.7 FORRETNINGSRISIKO	27
6.8 OMDØMMERISIKO	27
6.9 STRATEGISK RISIKO	27
7. OPPSUMMERING	28
7.1 KAPITALBEHOVET PR RISIKOKATEGORI.....	28
7.2 SAMMENLIGNING AV REGULATORISK OG ØKONOMISK KAPITALBEHOV.	29

1. BASEL II – KAPITALDEKNINGSREGLER

1.1 Introduksjon

Formålet med dette dokumentet er å presentere finansiell informasjon som kan bidra til at markedsaktørene er bedre i stand til å vurdere:

- Konsernets risikonivå
- Styring og kontroll med de ulike risikoene
- Kapitalsituasjonen

Dokumentet baserer seg på myndighetspålagte krav til offentliggjøring av informasjon samt vurdert behov til markedsaktørene ut over dette. Av spesielt relevant informasjon ut over det som følger av kravene og som presenteres i dette dokumentet er utfyllende informasjon om bankens likviditet og refinansieringsrisiko.

Det er beheftet usikkerhet knyttet til vurderinger av økonomisk risiko. Flere av de estimatene på økonomisk risiko som er presentert i dette dokumentet er basert på et sett av forutsetninger og beregnet etter kvantitative modeller. Enkelte typer risiko er kun basert på kvantitative vurderinger. Konsernets ulike risikogrupper er nærmere definert i kapittel 3.3. Generelt er gjennomgangen av konsernets ulike risikoer ikke uttømmende, og enkelte risikoer er ikke tallfestet. Vurderingene er utført etter beste skjønn. Det oppfordres til å foreta en selvstendig vurdering basert på den informasjon som er presentert i dette dokumentet, samt annen offentlig tilgjengelig økonomisk informasjon. Informasjonen må også vurderes i lys av de svakheter og den usikkerhet som er knyttet til metodikk og tilnærming i denne type analyse og beregninger.

1.2 Misjon, visjon og verdier

Misjon

SpareBank 1 Østfold Akershus sin misjon er: **"Vi er til for å skape merverdi for kunden og lokalsamfunnet"**.

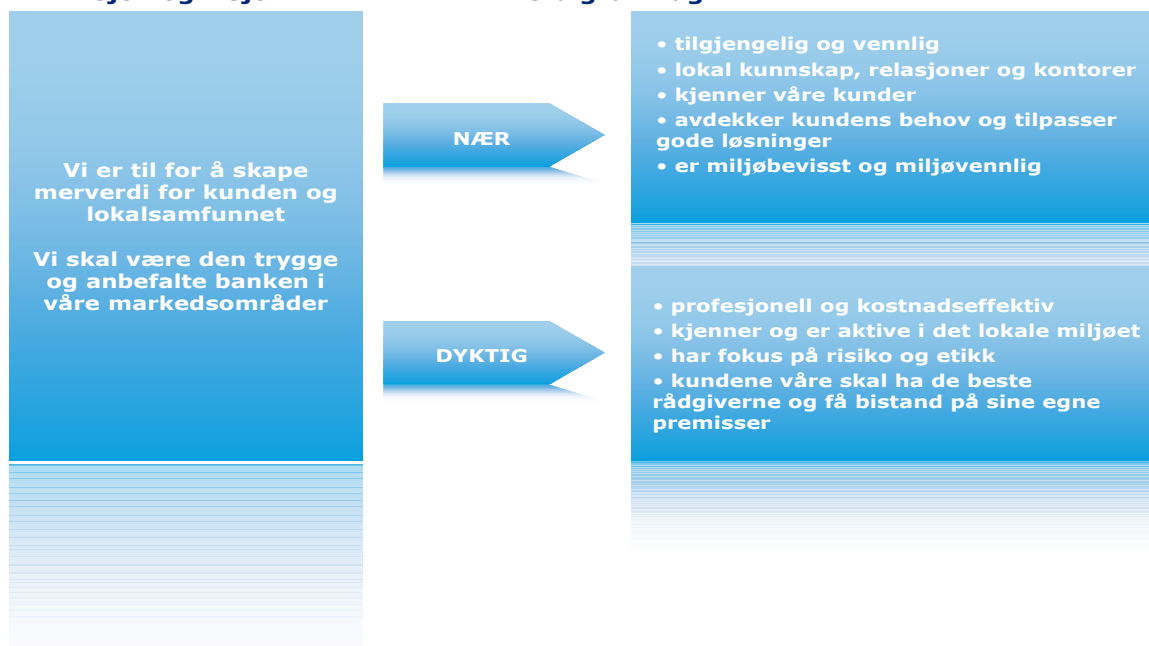
Visjon og verdier

Bankens visjon er: **"Vi skal være den trygge og anbefalte banken i våre markedsområder"**.

Verdiene **Nær og Dyktig** skal kjennetegne banken og kunder skal oppleve **"proaktiv rådgivning fra en som kjenner deg, når du trenger det"**.

Misjon og visjon

Verdigrunnlag

1.3 Introduksjon til kapitaldekningsreglene

EU's direktiv for kapitaldekning ble innført i Norge fra 1. januar 2007. Regelverket bygger på en standard for kapitaldekningsberegninger hvor målet er å styrke stabiliteten i det finansielle systemet gjennom:

- Mer risikosensitivt kapitalkrav
- Bedre risikostyring og kontroll
- Tettere tilsyn
- Mer informasjon til markedet

Kapitaldekningsregelverket baseres på tre pilarer:

Pilar I: Minimumskrav til ansvarlig kapital

Pilar II: Vurderingen av samlet kapitalbehov og individuell tilsynsmessig oppfølging

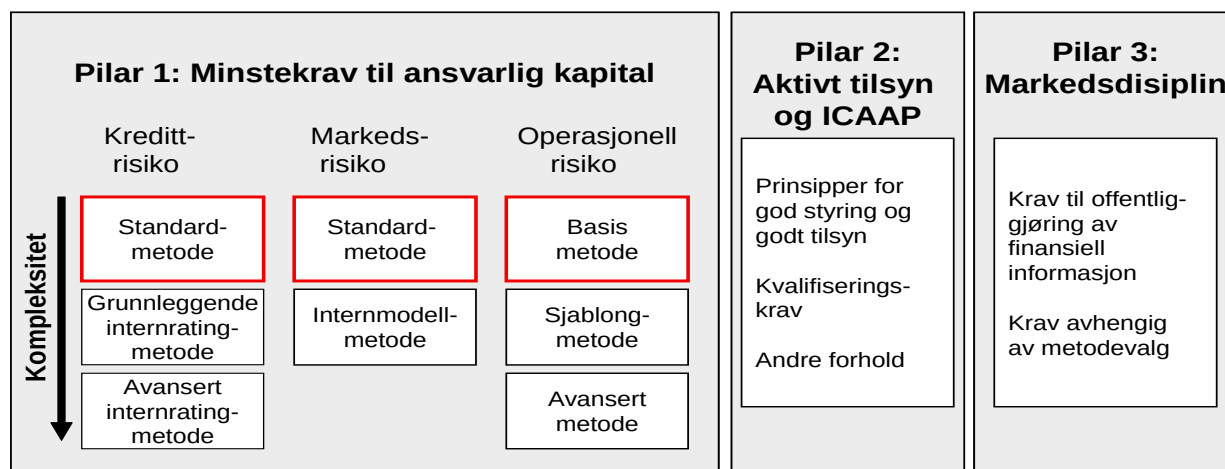
Pilar III: Institusjonenes offentliggjøring av informasjon

Pilar I- Minimumskrav til ansvarlig kapital

Kapitalkravsreglene etter pilar I innebærer et krav om minimum 8 % kapitaldekning. Dette beregnes som forholdet mellom konsernets samlede ansvarlige kapital og risikovektede eiendeler:

$$\frac{\text{Kjernekapital} + \text{tilleggs kapital}}{\text{Kredittrisiko} + \text{Markedsrisiko} + \text{Operasjonell risiko}} > 8\%$$

Kapitaldekningsregelverket inneholder ulike metoder som bankene kan velge for å beregne kapitalkravet. De ulike metodene er vist i figuren nedenfor.:

Pilar II – Vurdering av samlet kapitalbehov og tilsynsmessig oppfølging

I henhold til Pilar II skal institusjonene ha en prosess for å vurdere samlet kapitalbehov i forhold til risikoprofil og en strategi for å vedlikeholde sitt kapitalnivå. I tillegg skal tilsynsmyndighetene overvåke og evaluere institusjonens interne vurdering av kapitalbehovet og tilhørende strategi, samt evnen til å overvåke og sikre overholdelse av myndighetenes kapitalkrav. Tilsynet vil be om tiltak dersom de ikke anser prosessen å være tilfredsstillende.

Pilar III - Offentliggjøring av informasjon

Formålet med pilar 3 er å supplere minimumskravene i pilar 1 og den tilsynsmessige oppfølging i Pilar II. Pilar III skal bidra til økt markedsdisiplin gjennom krav til offentliggjøring av informasjon som gjør det mulig for markedet å vurdere institusjonens risikoprofil og kapitalisering, samt styring og kontroll. Kravene til offentliggjøring blir spesielt viktig for de institusjonene som kan benytte egne systemer og metoder for å beregne kapitalkravet.

1.4 Implementering av kapitaldekningsregler i SpareBank 1 Østfold Akershus

De metodene som SpareBank 1 Østfold Akershus bruker ved beregning av kapitalkravene for henholdsvis kredittrisiko, markedsrisiko og operasjonell risiko er vist i figuren nedenfor.

Type risiko	Valgt metode
Kredittrisiko	Standard
Markedsrisiko	Standard
Operasjonell risiko	Basis

Figuren ovenfor viser at SpareBank 1 Østfold Akershus benytter standardmetoden for beregning av kapitalkravet for kredittrisiko. Det arbeides løpende med ytterligere profesjonalisering av risikostyringen.

2. KONSOLIDERING

Tabellen nedenfor viser forskjellen i konsolideringsgrunnlaget ved konsolidering etter regnskapsreglene og ved konsolidering for kapitaldekningsformål.

KONSOLIDERINGSGRUNNLAG

Konsoliderte selskaper	Type	Forretningskontor	Eierandel/stemmeandel	Konsolideringsmetode	
				Regnskapsformål	Kapitaldekningsformål
SpareBank 1 Østfold Akershus	Morbank	Moss		Full konsolid.	Full konsolid.
EiendomsMegler 1 Østfold og Akershus AS	Datter	Rygge	100 %	Full konsolid.	Full konsolid.
EiendomsMegler 1 Østfold AS *	Datter	Halden	51 %	Full konsolid.	Full konsolid.
EiendomsMegler 1 Sarpsborg AS *	Datter	Sarpsborg	100 %	Full konsolid.	Full konsolid.
Nekor Gårdsselskap AS	Datter	Moss	100 %	Full konsolid.	Full konsolid.
Uden Holding Ltd	Datter	Gibraltar	100 %	Ikke konsolid.	Ikke konsolid.
Virksomhet holdt for salg					
Fasett Eiendom AS	Datter	Moss	100 %	Enlinjes konsolid.	
Tilknyttede og felleskontrollerte selskaper					
Selskaper som er fratrukket i ansvarlig kapital:					
Samarbeidende Sparebanker AS (Eierandel i SpareBank 1 Gruppen AS)	FKV	Oslo	15,59 %	EK-metode	
Samarbeidende SB Bankinvest 1 AS (Eierandel i BN Bank AS)	FKV	Oslo	12,62 %	EK-metode	.
Samarbeidende SB Bankinvest 2 AS (Eierandel i Bank 1 Oslo)	FKV	Oslo	15,44 %	EK-metode	.
Selskaper som ikke er konsolidert og hvor det ikke foreligger ansvarlig kapital som er fratrukket i ansvarlig kapital:					
Samarbeidende SB Utvikling DA	TS	Oslo	10,49 %	Kostmetode	.

* Konsolidert fra 1.11.2011

Investering i Felleskontrollert Virksomhet

Konsernet har en eierandel i Samarbeidende Sparebanker Bankinvest 1 AS på 12,62 %, Samarbeidende Sparebanker Bankinvest 2 AS på 15,44 % og en eierandel i Samarbeidende Sparebanker AS på 15,59 %. Investeringene blir bokført etter egenkapitalmetoden og investeringenes kostpris går til fradrag i ansvarlig kapital som kapitaldekningsreserve. Forskjellen mellom investeringens bokførte verdi (egenkapitalmetoden) og kostpris går til fradrag i beregningsgrunnlaget i kapitaldekningen.

3. RISIKO- OG KAPITALSTYRING I SPAREBANK 1 ØSTFOLD AKERSHUS

3.1 Innledning

Hovedstyret i SpareBank 1 Østfold Akershus har vedtatt prinsipper for risiko- og kapitalstyring. Prinsippene danner et målilde for risikostyringen i konsernet.

3.2 Formål

Risiko- og kapitalstyringen i SpareBank 1 Østfold Akershus skal støtte opp under konsernets strategiske målilde, samt sikre finansiell stabilitet og forsvarlig formuesforvaltning. Dette skal oppnås gjennom:

- En sterk organisasjonskultur som kjennetegnes av høy bevissthet om risikostyring og kvalitet
- En god forståelse av hvilke risikoer som driver inntjeningen.
- Å tilstrebe en effektiv kapitalanvendelse innenfor vedtatte forretningsstrategier.
- Å unngå at uventede hendelser skal kunne skade konsernets finansielle stilling i alvorlig grad.
- Utnyttelse av synergi- og diversifiseringseffekter.

Konsernet har en moderat risikoprofil, og har som målsetting å opprettholde god soliditet.

3.3 Risikogrupper

Konsernet eksponeres for en rekke ulike typer risiko. De viktigste er:

Kredittrisiko: Risiko for tap som følge av kundens manglende evne eller vilje til å oppfylle sine forpliktelser knyttet til utlån, kreditter, garantier og lignende.

Markedsrisiko: Risiko for tap som skyldes endringer i observerbare markedskurser som renter, aksjekurser og valutakurser.

Operasjonell risiko: Risiko for tap som følge av utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser eller systemer, menneskelige feil eller eksterne hendelser.

Likviditetsrisiko: Likviditetsrisiko er risikoen for at konsernet ikke klarer å finansiere økninger i eiendelene og innfri sine forpliktelser etter hvert som finansieringsbehovet øker.

Eierrisiko: Risiko for tap i av innskutt kapital eller nødvendig påfyll av ny kapital i strategiske eierselskaper, som følge av den risikoen som det enkelte selskap påtar seg i sin drift.

Forretningsrisiko: Er risikoen knyttet til uventede inntekts- og kostnadssvingninger. Risikoen kan være knyttet til konjunktursvingninger eller endret kundeatferd.

Omdømmerisiko: risiko for svikt i inntjening og kapitaltilgang på grunn av sviktende tillit og omdømme i markedet, dvs. hos kunder, motparter, aksjeeiere og myndigheter.

Strategisk risiko: Eierskap i strategisk eide datterselskap. Risiko for svikt i inntjening og kapital som skyldes endringer i rammebetingelser, dårlige forretningsmessige beslutninger, eller manglende tilpasning til forretningsmessige rammebetingelser

Compliance (etterlevelse) risiko: risiko for at konsernet pådrar seg offentlige sanksjoner/bøter, økonomiske tap eller svekket omdømme som følge av manglende etterlevelse av lover og forskrifter, standarder eller interne retningslinjer.

3.4 Prosess for risiko- og kapitalstyring

Konsernets samlede risiko fremkommer etter beregning av behovet for risikojustert kapital for de ulike risikogrupper. Beregningen viser hvor mye kapital konsernet trenger for å dekke den faktiske risikoen konsernet har påtatt seg.

Ved beregning av risikojustert kapital for kredittrisiko benyttes statistiske modeller med konfidensnivå 99,9 %. Beregningen av risikojustert kapital for øvrige risikogrupper bygger på stresstester og kvalitative vurderinger.

SpareBank 1 Østfold Akershus har eksterne eiere gjennom egenkapitalbevisiere. Egenkapitalbevisierne tilføres sin andel av konsernets årlige resultat ved kontantutbytte og/eller overføring til egenkapitalbevisierens utjevningsfond. Det resterende resultat etter skatt legges til konsernets egenkapital. Under hensyn til bankens egenkapitalutvikling og soliditet, tar banken sikte på at opp til 50 % av årets overskudd kan benyttes til utbyttmidler (kontantutbytte og gaver til allmenntilgitt formål). Det er en målsetting for banken å likebehandle bankens to eiergrupperinger i tråd med intensjonene i gjeldende lovgivning. Dette medfører at banken vil søke å unngå uønskede inn- og utvanningseffekter som følge av ulik behandling av de to eiergrupperingene.

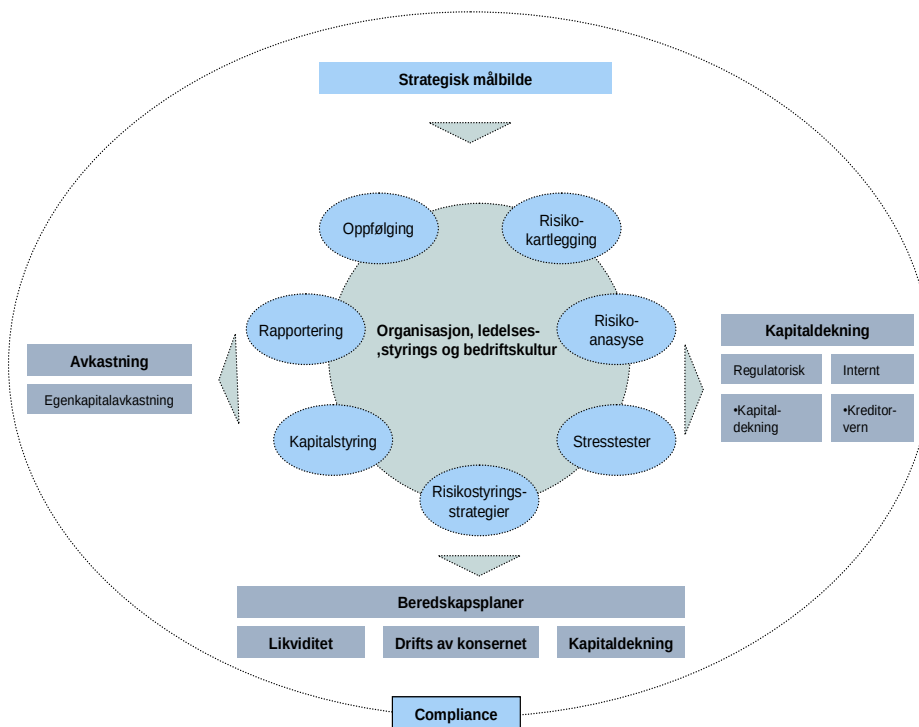
Styrking av egenkapitalen bidrar positivt til konsernets kapitaldekning og soliditet. Kapitaldekning og soliditet er viktige styringsparametre for SpareBank 1 Østfold Akershus. Samtidig vil en stadig og gradvis styrking av egenkapitalen bidra til en moderat egenkapitalavkastning i en normal og stabil driftssituasjon.

Innledning

For å sikre en effektiv og hensiktsmessig prosess for risiko- og kapitalstyring skal rammeverket baseres på de elementer som reflekterer den måten styret og ledelsen ønsker å styre konsernet på:

- Strategisk målbilde
- Organisering og bedriftskultur
- Risikokartlegging
- Risikoanalyse
- Stresstester
- Risikostrategier
- Kapitalstyring
- Rapportering
- Oppfølging
- Beredskapsplaner
- Compliance (etterlevelse)

Sammenhengen mellom de enkelte elementene kan oppsummeres som figuren nedenfor. Det er gitt en nærmere beskrivelse av de enkelte elementene nedenfor.

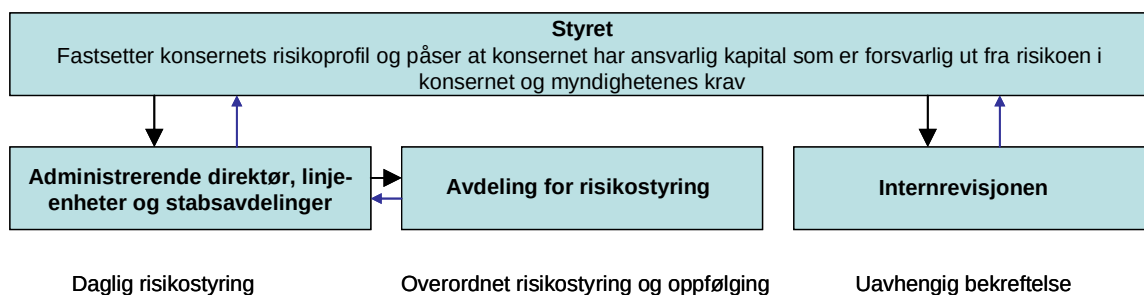
Organisasjonskultur og bedriftskultur

Bedriftskultur

I prosessen for risikostyring er bedriftskulturen grunnmuren som de andre elementene bygger på. Bedriftskulturen omfatter menneskene i organisasjonen med deres individuelle egenskaper som integritet, verdigrunnlag, etiske holdninger, lederstil og styringsprinsipper. Dårlig bedriftskultur kan vanskelig kompenseres med andre kontroll- og styringstiltak. SpareBank 1 Østfold Akershus har derfor etablert et tydelig verdigrunnlag og etiske retningslinjer som er godt kommunisert i hele organisasjonen.

Organisering

Konsernet legger vekt på uavhengighet i risikostyringen. Ansvaret for risikostyringen er derfor delt mellom ulike grupper i henhold til figuren under:

➔ Instruks, rammer og fullmakter ➡ Formell rapportering

Styret har ansvaret for å påse at konsernet har en ansvarlig kapital som er forsvarlig ut i fra vedtatt risikoprofil og myndighetspålagte krav. Styret fastsetter de overordnede målsettingene relatert til risikoprofil og avkastning. Styret fastlegger videre de overordnede rammer, fullmakter og retningslinjer for risikostyringen i konsernet, samt etiske regler som skal bidra til en høy etisk standard.

Administrerende direktør har ansvaret for den overordnede risikostyringen. Det betyr at administrerende direktør er ansvarlig for at det implementeres effektive risikostyringssystemer i konsernet, og at risikoeksponeringen overvåkes. Administrerende direktør er videre ansvarlig for delegering av fullmakter og rapportering til styret.

Avdeling for risikostyring er organisert uavhengig av forretningsområdene og rapporterer til Økonomi- og administrasjonsdirektør. Avdelingen har ansvaret for videreutvikling av rammeverket for risikostyring inkludert risikomodeller og risikostyringssystemer. Avdelingen er videre ansvarlig for uavhengig oppfølging og rapportering av risikobildet, og følger opp at konsernet etterlever gjeldende lover og regler.

Internrevisjonen er konsernets redskap for å påse at risikostyringen er målrettet, effektiv og fungerer som forutsatt. Den interne revisjonsfunksjonen utføres av ekstern leverandør, noe som sikrer uavhengighet, kompetanse og kapasitet. Internrevisjonen rapporterer til styret. Internrevisjonens rapporter og anbefalinger knyttet til forbedringer i konsernets risikostyring blir løpende gjennomgått og vurdert implementert.

Strategisk målilde: Det gjennomføres årlig revisjon av konsernstrategi og underliggende forretningsstrategier. Risiko- og kapitalstyringen i SpareBank 1 Østfold Akershus tar utgangspunkt i det definerte strategiske målbildet slik dette fremkommer gjennom strategiplanen.

Risikoidentifikasjon: Prosessen for risikoidentifikasjon er fremoverskuende og dekker alle vesentlige risikoområder til konsernet. Prosessen gjennomføres minimum årlig og er en integrert del av konsernets strategi- og budsjettprosess.

Risikoanalyse: Det skal gjennomføres en analyse av risikoene som er identifisert for å forstå risikoens egenskaper med tilhørende årsaksmekanismer. Vesentlige risikoer er i den utstrekning det er mulig kvantifisert gjennom forventet tap og behovet for risikojustert kapital. Kvantifisering skal være basert på anerkjente og betryggende metoder og fremgangsmåter for måling av risiko. Risikoanalysen skal også sikre at det foretas en kvalifisert og strukturert vurdering og dokumentering av de etablerte kontroll- og styringstiltakene.

Stresstester: Det skal gjennomføres periodiske stresstester for å analysere hvordan negative hendelser påvirker resultatet, balansen og kapitaldekningen til konsernet. Stresstestene skal gjennomføres på de mest kritiske risikoområdene som bl.a. kreditt-, likviditets- og markedsrisiko. Disse skal ta hensyn til en negativ makroøkonomisk utvikling over en periode på minimum tre år.

Risikostrategier: Gjennom risikostrategiene definerer styret ønsket risikoprofil gjennom etablering av risikobaserte rammer og måltall på de ulike risikoområder, strategiene skal revideres årlig.

Kapitalstyring: SpareBank 1 Østfold Akershus skal ha en kapitalstyring som sikrer:

- En effektiv kapitalanvendelse i forhold til konsernets strategiske målilde og vedtatte forretningsstrategi.
- En tilfredsstillende kapitaldekning ut fra den valgte risikoprofil.
- Konkurransedyktig avkastning.
- Konkurransedyktige vilkår og en langsiktig god tilgang på innlån i kapitalmarkedene.
- Utnyttelse av vekstmuligheter i konsernets definerte markedsområde.
- At ingen enkelthendelse skal kunne skade konsernets finansielle stilling i alvorlig grad

På grunnlag av det strategiske målbildet skal det årlig utarbeides en kapitalplan for de påfølgende tre år for å sikre en langsiktig og målrettet kapitalstyring. Kapitalplanen skal ta hensyn til fremskrivning av konsernets finansielle utvikling for de neste tre årene. Disse fremskrivningene skal ta hensyn til forventet utvikling i perioden samt en situasjon med alvorlige økonomiske tilbakeslag over minimum tre år.

Med grunnlag i fremskrivningene av det samlede kapitalbehovet skal ledelsen og styret gjøre en samlet vurdering av om kapitalbehovet er tilstrekkelig og tilpasset SpareBank 1 Østfold Akershus nåværende og fremtidige risikoprofil samt strategiske målilde.

SpareBank 1 Østfold Akershus har en strategisk målsetting om at kjernekapitaldekning skal være over 11 % for konsernet. Denne skal sikre en tilstrekkelig kapital til å:

- oppfylle myndighetenes krav
- ivareta vernet av konsernets kreditorer

Rapportering, oppfølging og overvåkning: Alle ledere er ansvarlig for den daglige risikostyringen innenfor sitt eget ansvarsområde, og de skal til enhver tid påse at risikoeksponeringen er innenfor de rammer som er besluttet av styret og administrerende direktør.

Konsernets risikorapportering har som formål å sikre at alle organisasjonsnivå har tilgang til tilstrekkelig og pålitelig risikorapportering. Den overordnede risikoeksponering og risikoutvikling foretas av avdeling for risikostyring og følges opp gjennom periodiske rapporter til styret og administrasjonen.

Beredskapsplaner: Bankens kjernevirksomhet er å ta risiko. Denne vil over tid kunne påføre bankene større uventede tap, på tross av gode risikostyringssystemer og prosesser. En slik situasjon vil kunne medføre alvorlig press på kapitaldekningen, likviditet og drift. SpareBank 1 Østfold Akershus skal derfor ha beredskapsplaner på nevnte områder.

Compliance (etterlevelse): Det skal finnes prosesser som sikrer etterlevelse av gjeldende lover/ forskrifter, bransjestandarder og interne retningslinjer. Dette skal skje gjennom:

- Et tydelig verdigrunnlag og en etisk standard som er klart kommunisert og forstått
- En prosess for å fange opp, kommunisere og implementere endringer i lover og forskrifter.
- En prosess for å følge opp og rapportere etterlevelsen av lover og forskrifter

4. BEREGNING AV KAPITALDEKNING (PILAR I)

4.1 Ansvarlig Kapital

Tabellen nedenfor gir opplysninger om ansvarlig kapital, herunder kjernekapital. Ved beregning gjelder fradrag, tillegg og begrensninger i henhold til kapitalkravsforskriftens definisjoner.

Morbank			Konsern	
2010	2011	(i hele tusen kroner)	2011	2010
147 260	926 490	Egenkapitalbevis	926 490	147 260
5 249	147 575	Overkursfond	147 575	5 249
20 142	93 279	Utjevningsfond	93 279	20 142
656 846	100 382	Grunnfondskapital	100 382	656 846
7 336	9 418	Fond for urealiserte gevinster	27 089	24 599
46 578		Gavefond	0	46 578
11 794	20 155	Avsatt utbytte og gaver klassifisert som egenkapital	20 155	11 794
16 035	139	Annen egenkapital	88 499	105 413
911 240	1 297 439	Sum balanseført egenkapital	1 403 469	1 017 881
0	0	Merverdi aksjer etter egenkapitalmetoden	- 77 613	- 71 275
1 500	4 140	Andel av medlemsinnskudd	4 140	1 500
11 731	12 294	Urealisert verdiendring som følge av redusert/økt verdi av gjeld	12 294	11 731
- 3 472	- 3 472	Netto urealisert gevinst på eiendom	- 25 166	- 24 824
- 817	- 2 277	Netto urealisert gevinst aksjer tilgjengelig for salg	- 2 277	- 817
0	0	Andel av nullstilte uamortiserte estimatavvik	0	0
505	578	Andel avskrivning på merverdi eiendom	3 351	3 196
130 000	190 000	Fondsobligasjoner	190 000	130 000
0	- 21 276	Andre immaterielle eiendeler	- 21 276	0
- 11 794	- 20 155	Utbytte og gaver som inngår i egenkapitalen	- 20 155	- 11 794
- 2 799	0	Utsatt skattefordel	- 1 208	- 3 960
0	0	Overfinansiering pensjonsforpliktelse	0	0
- 64 746	- 61 618	Fradrag i kjernekapitalen	- 192 314	- 102 991
971 348	1 395 653	Sum kjernekapital	1 273 245	948 646
200 000	250 000	Tilleggskapital	250 000	200 000
2 541	3 203	45% av urealiserte gevinster på aksjer og eiendom	16 762	15 887
1 500	4 140	Andel av medlemsinnskudd	4 140	1 500
- 64 746	- 61 618	Fradrag i tilleggskapitalen	- 192 314	- 102 991
1 110 643	1 591 378	Sum ansvarlig kapital	1 351 832	1 063 042
		Risikoveid beregningsgrunnlag:		
13 300	8 825	Lokale og regionale myndigheter	8 825	13 300
0	0	Offentlige eide foretak	0	0
431 325	532 725	Institusjoner	471 788	425 800
2 441 050	3 025 600	Foretak	2 843 125	2 494 825
988 388	1 199 813	Massemarked	1 199 813	988 388
2 820 013	3 650 663	Pantsikkerhet i eiendom	3 650 663	2 820 013
64 813	303 163	Forfalte engasjementer	203 188	64 813
32 938	49 263	Obligasjoner med fortrinnsrett	49 263	32 938
111 675	175 238	Øvrige engasjementer	413 175	175 075
6 903 500	8 945 288	Sum kredittrisiko	8 839 838	7 015 150
500 313	571 363	Operasjonell risiko	647 125	567 813
0	0	Markedsrisiko		0
- 152 288	- 150 513	Fradrag i beregningsgrunnlaget	- 428 475	- 316 338
7 251 525	9 366 138	Totalt beregningsgrunnlag	9 058 488	7 266 625
		Kapitaldekning		
13,40 %	14,90 %	Kjernekapitaldekning	14,06 %	13,05 %
15,32 %	16,99 %	Kapitaldekning	14,92 %	14,63 %

4.2 Kapitalkrav

Minimumskrav til ansvarlig kapital - Konsern

<i>Beløp i hele tusen kroner</i>	31.12.2011		31.12.2010	
	Kr	%	Kr	%
<i>Engasjementskategorier</i>				
Stater og sentralbanker	0	0 %	0	0 %
Lokale og regionale myndigheter	706	0 %	1.064	0 %
Offentlige foretak	0	0 %	0	0 %
Institusjoner	37.743	5 %	34.064	6 %
Foretak	227.450	31 %	199.586	34 %
Massemarked	95.985	13 %	79.071	14 %
Pantesikret eiendom	292.053	40 %	225.601	39 %
Forfalte engasjement	16.255	2 %	5.185	1 %
Obligasjoner med fortrinnsrett	3.941	1 %	2.635	0 %
Andeler i verdipapirfond	0	0 %	0	0 %
Øvrige engasjementer	33.054	5 %	14.006	2 %
Total kapitalkrav kredittrisiko	707.187	98 %	561.212	97 %
Kapitalkrav markedsrisiko	0	0 %	0	0 %
Kapitalkrav operasjonell risiko	51.770	7 %	45.425	8 %
Fradrag i kapitalkrav	-34.278	-5 %	-25.307	-4 %
Sum minimumskrav Pilar 1	724.679	100 %	581.330	100 %

<i>Beløp i hele tusen kroner</i>	31.12.2011		31.12.2010	
	Kr	%	Kr	%
Rammer knyttet til kapitaldekning				
Myndighetenes minstekrav til kapitaldekning	724.679	8,00 %	581.330	8,00 %
Faktisk kapitaldekning	1.351.832	14,92 %	1.063.042	14,63 %
Intert krav til kjernekapital	996.434	11,00 %	799.329	11,00 %
Faktisk kjernekapitaldekning	1.273.245	14,06 %	948.646	13,05 %

Konsernet benytter basismetoden for beregning av krav til ansvarlig kapital som skal dekke den operasjonelle risiko. Beregningsgrunnlaget i basismetoden er 15 % av gjennomsnittlig inntekt de siste 3 år multiplisert med 12,5, beregnet ved regnskapsårets slutt. Inntektsposter som medtas i beregningsgrunnlaget følger § 42-1(3) i kapitalkravsforskriften.

5. INFORMASJON OM RISIKOGRUPPENE UNDER PILAR I

5.1 Kredittrisiko – Standardmetoden

Definisjon

Kredittrisiko defineres som risikoen for tap som følge av at kunder eller motparter ikke har evne eller vilje til å oppfylle sine forpliktelser.

Styring og Kontroll

Kredittrisiko styres gjennom egne styringsdokumenter og bevilgningsreglement.

Styret gjennomgår årlig styringsdokumenter og bevilgningsreglement for utlånsvirksomheten. Gjennom styringsdokumentene defineres kredittstrategi, kredittpolicy og det fastsettes overordnede mål og rammer for eksponering knyttet til portefølje og enkeltkunder. Samlet danner dette grunnlaget for fastsettelse av ønsket risikoprofil. Gjennom bevilgningsreglementet delegeres kredittfullmakt til administrerende direktør innenfor visse rammer. Administrerende direktør kan delegerer fullmakter. De delegerte fullmaktene er relatert til enkeltengasjementers størrelse og risiko.

Bankens portefølje av rentebærende verdipapirer påfører også banken kredittrisiko. Styret gjennomgår årlig bankens finansstrategi hvor det fastsettes rammer for maksimal portefølje av rentebærende verdipapirer, samt maksimalrammer for eksponering.

Modellbeskrivelse og anvendelse

SpareBank 1 Østfold Akershus bruker risikoklassifiseringssystemer utviklet av Sparebank 1 alliansen i forbindelse med bevilgning av kreditter og som grunnlag for kategorisering av porteføljen.

Risikomodellene som ligger til grunn for risikoklassifiseringssystemet tar utgangspunkt i statistiske beregninger, og er under kontinuerlig videreutvikling og testing. Det foretas årlig validering av kredittmodellene, basert på eget historisk mislighold. Modellene baserer seg i hovedsak på tre hovedkomponenter:

Sannsynlighet for mislighold (Probability of Default - PD): Kundene blir klassifisert i risikoklasser ut fra sannsynligheten for at kunden misligholder forpliktelsene sine i løpet av en 12 måneders periode. Sannsynlighet for mislighold beregnes bl.a. på grunnlag av historiske dataserier.

Det benyttes ni misligholdsklasser(A-I) for å gruppere kundene etter misligholdssannsynlighet. I tillegg benyttes to klasser(J og K) for kunder med misligholdte og/eller nedskrevne engasjement.

Forventet eksponering ved mislighold (EAD): Dette er en beregnet størrelse av forventet eksponering hvis en kunde går i mislighold. Beregningen tar utgangspunkt i kundens samlede eksponering, inkludert trukne rammer og garantier og en andel av ubenyttet innvilget ramme.

Tapsgrad ved mislighold (LGD): Dette er en vurdering av hvor mye konsernet potensielt kan tape dersom kunden misligholder sine forpliktelser.

Konsernet fastsetter realisasjonsverdien på stille sikkerheter på bakgrunn av erfaringer over tid, og slik at disse ut fra en konservativ vurdering reflekterer den antatte realisasjonsverdi i en nedgangskonjunktur.

Risikoprising: Konsernet etterstreber å prise kredittrisiko og har etablert prismatriser basert på risikoklassifiseringssystemet.

Ved beregning av kapitalkravet benyttes standardvekter i hht kapitalkravsforskriften.

Kredittrisiko - Porteføljeinformasjon

Tabellene nedenfor viser konsernets totalengasjement mot kunder samt utlån til kredittinstitusjoner fordelt på risiko, engasjementstyper, kundegruppe og geografi. Løpetidstabell viser gjenstående løpetid for utlån, garantier og ubenyttet bevilgning til kunder og kredittinstitusjoner. Tabellene viser også samlede engasjementsbeløp med verdifall og nedskrivninger.

Tab.1 Brutto utlån fordelt etter risikoklasser

Morbank		Brutto utlån - fordeling på risikogruppe	Konsern	
2010	2011	(i hele tusen kroner)	2011	2010
4 127 837	9 799 849	Laveste risiko	9 761 096	4 104 250
1 914 747	3 853 930	Lav risiko	3 851 477	1 914 747
3 904 885	362 319	Middels risiko	362 089	3 904 885
364 221	42 286	Høy risiko	42 259	364 221
682 184	161 053	Høyeste risiko	160 950	682 184
405 587		Misligholdte og nedskrevne	323 673	405 587
20 823	41 969	Påløpt rente	41 969	20 823
11 420 283	14 723 203	Sum	14 543 513	11 396 696

Tab.2 Brutto utlån fordelt på geografiske områder

Morbank		Utlån fordelt på geografiske områder - brutto utlån	Konsern	
2010	2011	(i hele tusen kroner)	2011	2010
8 676 207	10 637 304	Østfold	10 457 614	8 652 630
2 276 986	2 289 870	Akershus	2 289 870	2 276 977
407 374	1 663 368	Landet for øvrig	1 663 368	407 373
38 894	90 692	Utlandet	90 692	38 893
20 823	41 969	Påløpt rente	41 969	20 823
11 420 283	14 723 203	Sum brutto utlån fordelt på geografiske områder	14 543 513	11 396 696

Tab.3 Brutto utlån fordelt på bransjer

Morbank		Utlån fordelt på sektor og næring - brutto utlån	Konsern	
2010	2011	(i hele tusen kroner)	2011	2010
126 360	158 469	Offentlig sektor	158 469	126 360
25 403	55 061	Finansiering og forsikringsvirksomhet	55 061	25 403
304 918	339 789	Primærnæringen	339 789	304 918
59 720	98 975	Industri	98 975	59 720
300 850	549 870	Bygg- og anleggsvirksomhet	549 870	300 850
188 425	274 994	Varehandel	274 994	188 425
15 422	31 740	Hotell og restaurantdrift	31 740	15 422
61 965	72 039	Transport	72 039	61 965
1 652 456	2 059 606	Omsetning/drift eiendommer	1 879 916	1 628 869
148 222	252 840	Forretningsmessig tjenesteyting	252 840	148 222
101 546	121 217	Sosial og privat tjenesteyting	121 217	101 546
2 985 287	4 014 600	Sum næring	3 834 910	2 961 700
8 414 173	10 666 634	Lønnstakere o.l.	10 666 634	8 414 173
20 823	41 969	Opptjente renter	41 969	20 823
11 420 283	14 723 203	Sum	14 543 513	11 396 696

Tab.4 Utvikling misligholdte og tapsutsatte engasjement for konsern

Misligholdte engasjement	2011	2010	2009	2008	2007
Misligholdte engasjement	226 710	69 158	109 503	135 156	89 627
Individuelle nedskrivninger	- 40 977	- 9 139	- 30 470	- 21 124	- 7 578
Netto misligholdte engasjement	185 733	60 019	79 033	114 032	82 049
Tapsutsatte engasjement	2011	2010	2009	2008	2007
Tapsutsatte engasjement	88 549	246 406	266 821	72 122	33 129
Individuelle nedskrivninger	- 30 749	- 72 222	- 62 644	- 25 951	- 12 092
Netto tapsutsatte engasjement	57 800	174 184	204 177	46 171	21 037

Utvikling i nedskrivninger på utlån og garantier

Individuell nedskrivning for tap på enkeltengasjementer foretas når objektive bevis utløser et verdifall for konsernet. Individuell nedskrivning utgjør forskjellen mellom engasjementets bokførte verdi og nåverdien av en neddiskontert kontantstrøm basert på effektiv rente på tidspunktet for førstegangs beregning av individuell nedskrivning. Dette innebærer at engasjementet gis høyeste risikoklasse.

Individuelle nedskrivninger reduserer engasjementenes regnskapsførte verdi i balansen, og periodens endringer i vurdert verdi resultatføres som tap på utlån og garantier.

Det å estimere kontantstrømmer er komplisert da hendelser frem i tid i stor grad er forbundet med usikkerhet. Det legges vekt på konkret tiltaksorientering og forsiktighet i verdiestimering som grunnlagt for realisasjon av pantesikkerheter. Det foretas oppdatering av kontantstrømmen minimum en gang i året.

Gruppenedskrivning omfatter konsernets vurdering av grunnlaget for verdifall på grupper av utlån med tilnærmet like risikoegenskaper. Følgelig vurderes alle utlån med unntak av de som har vært gjenstand for individuell nedskrivning. Konsernets modell for beregning av gruppevis nedskrivning baserer seg på porteføljens statistisk beregnet forventet tap 12 mnd frem i tid.

Gruppenedskrivninger reduserer engasjementenes regnskapsførte verdi i balansen, og periodens endringer i vurdert verdi resultatføres som tap på utlån og garantier.

Banken foretar oppfølging av bedriftsmarkedsporteføljen for identifisering av kredittrisiko og vurderer i den sammenheng hvorvidt individuell nedskrivning må foretas. Vesentlige og spesielt utsatte engasjement gjennomgås kvartalsvis.

Hele kredittporteføljen er gjenstand for vurdering av mislighold eldre enn 48 dager som grunnlag for oversendelse til inkasso med tilhørende vurdering av grunnlaget for individuell nedskrivning.

Utlån og andre engasjementer hvor betalingsbetingelsene misligholdes klassifiseres som misligholdte med mindre forholdet ansees å være av forbigående art. Klassifiseringen av misligholdet inntreffer senest 90 dager etter at misligholdet er konstatert. Garantier er misligholdt når garantikreditor har gjort ansvar gjeldende overfor konsernet.

Nedenfor fremkommer endringer i nedskrivninger på utlån og garantier i konsernets balanse samt nedskrivninger fordelt på kundegruppe.

Tab.5 Periodens individuelle nedskrivninger konsern

<i>(i hele tusen kroner)</i>						
Individuelle nedskrivninger	2011			2010		
	PM	BM	Totalt	PM	BM	Totalt
Individuelle nedskrivninger til dekning av tap på utlån, garantier, m.v. per 01.01.	10 475	70 886	81 361	26 114	67 000	93 114
+ Økning i nedskrivninger som følge av virksomhetssammenslutning	7 638	- 27 326	- 19 688			
- Konstaterte tap i perioden på utlån, garantier m.v. hvor det tidligere er foretatt individuelle nedskrivninger	- 3 193	- 10 911	- 14 104	- 12 639	- 19 682	- 32 321
- Tilbakeføring av tidligere års nedskrivninger	- 313	- 9 893	- 10 206	- 6 458	- 8 697	- 15 155
+ Økning i nedskrivninger på engasjementer hvor det tidligere er gjort individuelle nedskrivninger	0	23 772	23 772	1 326	5 887	7 213
+ Nedskrivninger på engasjementer hvor det tidligere år ikke er gjort individuelle nedskrivninger	110	8 908	9 018	2 132	29 918	32 050
+/- Amortiseringseffekter		1 673	1 673		- 3 540	- 3 540
= Individuelle nedskrivninger til dekning av tap på utlån, garantier, m.v. per 31.12.	14 717	57 109	71 826	10 475	70 886	81 361

Amortiseringseffekter er tilordnet bedriftsmarkedet.

Individuelle tapsnedskrivninger på garantier pr 31.12.2011 utgjør 11,6 mill kroner og er oppført i balansen som gjeld under "Annen gjeld". Tilsvarende tall for 2010 er 7,2 mill kroner.

Tab.6 Periodens tap på utlån og garantier konsern

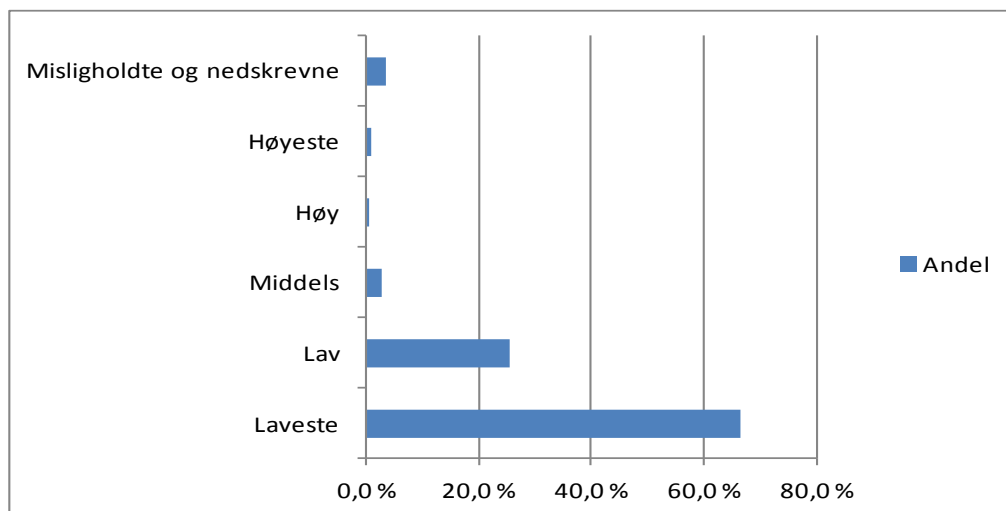
<i>(i hele tusen kroner)</i>						
Periodens tap på utlån, garantier m.v	2011			2010		
	PM	BM	Totalt	PM	BM	Totalt
Periodens endring i individuelle nedskrivninger	- 3 396	11 876	8 480	- 15 639	3 886	- 11 753
Periodens endring i gruppenedskrivninger	- 3 531	- 794	- 4 325	- 3 900	- 500	- 4 400
Periodens endring i amortiseringseffekter	0	3 908	3 908		11 682	11 682
Konstaterte tap på engasjement som tidligere er nedskrevet	3 193	10 911	14 104	12 639	18 751	31 390
Konstaterte tap på engasjement som tidligere ikke er nedskrevet	5 043	5 252	10 295	4 893	4 524	9 417
Inngang på tidligere nedskrevet utlån, garantier m.v.	- 1 474	- 1 264	- 2 737	- 109	- 1 293	- 1 402
Sum tap på utlån, garantier m.v.	- 165	29 889	29 724	- 2 116	37 050	34 934

Tab.7 Tap fordelt på sektor og næring konsern

Tap fordelt på sektor og næring	2011			2010		
	PM	BM	Totalt	PM	BM	Totalt
Jordbruk, skogbruk, fiske og fangst		189	189		0	0
Industri og bergverk		638	638		3 066	3 066
Bygg og anlegg, kraft og vannforsyning		- 1 744	- 1 744		316	316
Varehandel, hotell- og restaurantdrift		4 476	4 476		- 171	- 171
Transport og annen tjenesteytende virksomhet		1 443	1 443		- 66	- 66
Finansiering, eiendomsdrift og forretningsmessig tjenesteyting		21 773	21 773		22 723	22 723
Utland og andre		0	0		0	0
Personmarked	3 366	0	3 366	1 784		1 784
Gruppenedskrivning næring		- 794	- 794		- 500	- 500
Gruppenedskrivning person	- 3 531		- 3 531	- 3 900		- 3 900
Øvrig (amortiseringseffekter)		3 908	3 908		11 682	11 682
Tap på utlån til kunder	- 165	29 889	29 724	- 2 116	37 050	34 934

Tab.8 Risikofordelt forventet tap

I fordelingen til risikogrupper vises risikoen i kundeengasjementene hensyntatt etablert sikkerhet målt etter realisasjonsverdier pt.

	Laveste –lav risiko,	forventet tap	0 % - 0,50 %
	Middels risiko,	forventet tap	0,50 –2,00 %
	Høy – høyeste risiko	forventet tap	over 2,00 %

I hele tusen kr inkl. ubenyttet rammer

Risikogruppe	Volum	Andel
Lav risiko	14.393.660	93,0 %
Middels risiko	381.953	2,5 %
høy risiko	214.357	1,4 %
Misligholdte og nedskrevne	486.822	3,1 %
Sum	15.476.793	100,0 %

5.2 Motpartsrisiko for derivater

Derivater benyttes utelukkende i tilknytting til balanseprodukter. Markedsrisiko på derivatene blir håndtert og overvåket som en integrert del av porteføljestyringen. Derivater handles med flere motparter, og med de fleste motparter gjøres det også andre typer forretninger. Kredittrisikoen som oppstår i forbindelse med handel med derivater inngår som en del av den totale kredittrisiko i konsernet. Derivater føres til virkelig verdi over resultatet.

Finansiell derivater pr. 31.12.11

Morbank og Konsern (i hele tusen kroner)						
Til virkelig verdi over resultatet	2011			2010		
	Kontraks- sum	Virkelig verdi		Kontraks- sum	Virkelig verdi	
		Eiendeler	Forpliktelser		Eiendeler	Forpliktelser
Valutainstrumenter						
Valutaterminer	8 557	153		5 099	140	0
Valutaterminer	8 590		119	5 117	0	123
Sum valutainstrumenter		153	119		140	123
Renteinstrumenter						
Renteswapper fastrente utlån	38 250	3 154		40 050	2 296	0
Renteswapper fastrente utlån	453 750	56	8 509	375 050	0	3 359
Renteswapper fastrente obl. lån	1 272 000	29 525	0	1 272 000	46 016	0
Valutarenteswap obligasjoner	27 114	8 896	5 427	39 224	7 096	2 000
Renteswapper strukturerte kontrakter				1 744	0	5
Opsjoner strukturerte produkter				1 744		
Opsjoner strukturerte produkter				1 454		
Påløpte renter renteswapper		22 609	354		20 996	487
Sum renteinstrumenter		64 239	14 290		76 404	5 851
Renteinstrumenter sikring						
Renteswapper, nettoeffekt	410 000	12 284	12 165	130 000	- 921	- 790
Sum renteinstrumenter sikring		12 284	12 165		- 921	- 790
Sum valuta- og renteinstrumenter						
Sum valutainstrumenter		153	119		140	123
Sum renteinstrumenter		76 523	26 455		75 483	5 061
Sum valuta- og renteinstrumenter		76 677	26 574		75 623	5 184

5.3 Markedsrisiko

Det beregnes ikke markedsrisiko etter Pilar I. Egenkapitalposisjoner i handelsporteføljen (primært langsiktige investeringer) er regnskapsmessig klassifisert som finansielle eiendeler og ført til virkelig verdi over resultatet. Posisjoner utenfor handelsporteføljen er klassifisert som finansielle eiendeler tilgjengelig for salg. (TFS). Endringer i virkelig verdi for eiendeler klassifisert som TFS innregnes direkte i egenkapitalen.

Konsernets egenkapitalposisjoner pr 31.12.2011 er som følger:

Porteføljeinformasjon

Morbank			(i hele tusen kroner)	Konsern		
2009	2010	2011		2011	2010	2009
230	219	373	Til virkelig verdi over resultat	373	219	230
0	0	0	- Børsnoterte	0	0	0
			- Unoterte			
1 566	1 339	23 926	Tilgjengelig for salg	23 926	1 339	1 566
140 526	172 605	233 433	- Børsnoterte	233 433	172 605	140 526
			- Unoterte			
142 322	174 163	257 731	Sum aksjer og andeler	257 731	174 163	142 322
1 796	1 558	24 299	Sum børsnoterte selskaper	24 299	1 558	1 796
140 526	172 605	233 433	Sum unoterte selskaper	233 433	172 605	140 526

Spesifikasjon av aksjer og andeler

Morbank og Konsern

Spesifikasjon av aksjer og andeler:	Prinsipp *	Eierandel %	Vår beholdning (antall)	Anskaffelses- kost	Markeds- verdi	Bokført verdi
Børsnoterte selskaper:						
Visa Inc.	TFS	0,00 %	4.507	939	2.367	2.367
Nøtterø Sparebank	FVO	0,42 %	4.600	110	373	373
Egenkapitalbevis		0,00 %	100 153	4 413	4 300	4 300
Fondsandeler		0,00 %	47 608	16 086	17 259	17 259
Unoterte selskaper:						
Kredittforeningen For Sparebanker	TFS	2,76 %	1 380	1 030	1 566	1 566
Eiendoms kreditt AS	TFS	0,81 %	19 600	2 080	2 190	2 190
Sparebank 1 Boligkreditt AS	TFS	3,14 %	1 183 519	177 670	179 459	179 459
Sparebank 1 Næringskreditt AS	TFS	3,05 %	171 044	21 381	21 381	21 381
Nets Holding A/S DKK	TFS	0,12 %	244 251	10 503	11 966	11 966
Øvrige aksjer	TFS	0,00 %	102 672	6 463	9 731	9 731
Fondsandeler	TFS	0,00 %	58 355	8 458	7 141	7 141
Sum morbank og konsern				249 132	257 731	257 731

*) FVO (Fair Value Option) - til virkelig verdi over resultatet, TFS - Tilgjengelig for salg til virkelig verdi mot egenkapitalen. Aksjer som ikke kan måles pålitelig vurderes til kostpris som tilnærming til virkelig verdi etter IAS 39.46

5.4 Operasjonell risiko

Operasjonell risiko omhandler risikoen for tap som følge av:

- Mennesker:
Brudd på rutiner/retningslinjer, manglende kompetanse, uklar policy, strategi eller rutiner, interne misligheter
- Systemer:
Svikt i IKT og andre systemer
- Eksterne årsaker:
Kriminalitet, naturkatastrofer, andre eksterne årsaker

Styring og kontroll

Operasjonell risiko er en risikotype konsernet i størst mulig grad ønsker å ha kontroll på. Ved oppbygging av internkontroll benyttes risiko- og sannsynlighetsvurderinger for å fastsette nivå på kontrollomfanget. Operasjonell risiko styres gjennom et eget rammeverk tilknyttet en kvalitetsmodell. I kvalitetsmodellen inngår en rekke ulike elementer:

Det gjennomføres årlig en risikovurdering av de vesentlige forretningsområdene/prosessene i konsernet. Resultatet av disse viser at konsernet har tilfredsstillende styring og kontroll på den operasjonelle risikoen. Risikovurderingen av forretningsområdene/prosessene gir god informasjon og oversikt over eventuelle forbedringsområder, tiltak iverksettes fortløpende innenfor de områdene der forbedringsområder identifiseres..

- Den iboende risikoen for kriminalitet øker i samfunnet. Konsernet har derfor fokus på å implementere forbedringstiltak med formål å redusere sannsynligheten for og eventuelle konsekvenser av kriminalitet.
- IKT-sikkerheten i konsernet vurderes som god. Dagens rutine er basert på "need to know" og taushetsplikt. Innenfor IT-området er det stort fokus på beskyttelse av kundeinformasjon og data mot uvedkommende og å opprettholde stabil drift. Konsernet har hatt mindre driftsavbrudd som har medført noe ustabilitet i nettbanktilgangen. Et driftsavbrudd i påsken 2011 medførte at nettbank, minibanker betalingsterminaler i butikk og en rekke andre banksystemer ble utilgjengelig. Nettverksfeilen berørte alle SpareBank 1 bankene og øvrige banker som benytter EVERY (EDB Business Partner AS) sin kjerneløsning. Dette resulterte i krav fra Finanstilsynet om en gjennomgang systemer, prosesser og rutiner. Gjennomgangen

viste seg å være svært nyttig. Det arbeides kontinuerlig med samarbeidspartnere for å sikre best mulig stabilitet i drift av nettverket.

- Det eksterne risikobildet viser en økende trend med anslag mot minibanker. Sikkerhetskoden som norske minibanker har vært utstyrt med og som i flere år har fungert bra ble brutt, og det antas at ca 60 norske minibanker ble angrepet og utsatt for skimming (kortkopiering). En høyesterettsdom fra oktober 2010 slo fast at det var fritt frem å ta med seg skimmingutstyr, avansert utstyr for kopiering av norske bankkort til Norge. Imidlertid ble det etter denne dommen gjennomført en rask lovendring som resulterte i et forbud mot innførsel av slik utstyr.
- Erfaring viser at operasjonell risiko ofte er en medvirkende årsak til at det oppstår tap innenfor utlånsområdet. Tapene oppstår for eksempel som følge av manglende respons fra bankene på negative hendelser hos kundene. Dette medfører at bankene kommer senere inn i kredittsikringsprosessen enn de ellers kunne gjort og får økte tap som følge av dette. SpareBank 1 Østfold Akershus evaluerer alle sine vesentlige tap fra utlånsområdet opp i mot mulig operasjonell risiko, og forsøker gjennom dette å stadig forbedre kompetanse og prosesser på de områder hvor tap fra operasjonell risiko oppstår.

Avdeling Risikostyring/Compliance har ansvaret for løpende uavhengige overvåking av operasjonell risiko. Konsernet har etablert en egen database for registrering av uønskede hendelser. Operasjonelle hendelser registreres og forbedringstiltak vurderes og igangsettes der dette finnes hensiktsmessig. Generelt foretas i tillegg løpende gjennomgang av anbefalinger fra Intern revisor som grunnlag for implementering av forbedringstiltak på reviderte områder.

Konsernet benytter basismetoden ved beregning av kapitalbehov for operasjonell risiko. Minimumskravet til ansvarlig kapital for operasjonell risiko fremkommer da som 15 % av gjennomsnittlig inntekt de foregående 3 år.

6. ØKONOMISK KAPITAL (PILAR II)

6.1 Innledning om metodevalg ved beregning av økonomisk kapital

Økonomisk kapital er en betegnelse som beskriver totalt beregnet kapitalbehov for konsernet for å dekke de faktiske risikoene konsernet har valgt å ta på seg i det strategiske bilde. Konsernet har fastsatt at den økonomiske kapitalen skal dekke 99,9 prosent av mulige uventede tap i løpet av ett års horisont. Det er lagt til grunn statistiske metoder for beregning av økonomisk kapital tilknyttet kredittrisiko, og kvalitative metoder kombinert med stresstester for de fleste øvrige typer risiko.

6.2 Kredittrisiko

Styring og kontroll

Definisjon og styring og kontroll av kredittrisiko er beskrevet i kapittel 5.1

Modellbeskrivelse og anvendelse

Kapitalbehovet beregnes i hovedsak med utgangspunkt i statistiske modeller beskrevet under punkt 5.1., og økt kapitalbehov basert på en stresstest hvor en alvorlig økonomisk nedgangskonjunktur legges til grunn.

Konsentrasjonsrisiko er et element i den samlede kredittrisiko som kan defineres som risikoen for tap som følge av konsentrasjon mot store kunder, bransjer, geografiske områder og lignende. Basert på en vurdering av konsernets kredittportefølje beregnes kapitalbehovet for konsentrasjonsrisiko knyttet til store engasjement og konsentrasjon i enkelte bransjer / næringssektorer. Videre er det tatt hensyn til kapitalbehov knyttet til forventet vekst / budsjettert vekst i person- og bedriftsmarkedet.

6.3 Markedsrisiko

Styring og kontroll

Markedsrisiko er risikoen for tap som skyldes endringer i renter, aksje-/verdipapirkurser og valutakurser. Markedsrisiko oppstår hovedsakelig i forbindelse med bankens investeringer i verdipapirer og som følge av fundingaktiviteten, samt rente- og valutahandel.

Modellbeskrivelse og anvendelse

Det er ikke benyttet statistiske modeller for beregning av risikojustert kapital for markedsrisiko. Kapitalbehovet beregnes med utgangspunkt i enkle stresstester for de enkelte delelementene. Markedsrisikoen styres og overvåkes med bakgrunn i rammer vedtatt av hovedstyret, samt løpende analyser av utestående posisjoner. Rammene for eksponeringer gjennomgås og fornyes minimum årlig.

Rammer for renterisiko er basert på et parallellskift i rentekurven. For valutarisiko og egenkapitalrisiko er det satt nominelle posisjonsrammer. Innenfor egenkapitaldelen er det dessuten fastsatt ulike konsentrasjonsrammer. Et verdipapirs verdi (obligasjon, sertifikat eller egenkapitalpapir) avhenger av faktorer som er spesifikke for de enkelte utstederne og av generelle markedsbevegelser. Konsernets risikoeksponering mot denne formen for risiko er regulert gjennom rammer for maksimale investeringer i de ulike porteføljene.

Konsernets generelle eksponering mot markedsrisiko er moderat.

Kursrisiko

Styret har vedtatt at banken ikke skal ha handelsportefølje i aksjer med mindre disse godkjennes av styret. Når det gjelder investeringer i aksjer som klassifiseres som anleggsaksjer foreligger ingen interne rammer, men investeringene er underlagt en beslutningspraksis som innebærer at ingen investeringer gjennomføres uten involvering av administrerende direktør og/eller styret. Det vises til oversikten over aksjer under punkt 5.3.

Oversikt over sertifikater og obligasjoner følger nedenfor:

Sertifikater og obligasjoner fordelt på utstedersektor

Morbank			(i hele tusen kroner)	Konsern		
2009	2010	2011		2011	2010	2009
210 000	210 000	209 000	Stat	209 000	210 000	210 000
207 963	207 869	207 725	- pålydende	207 725	207 869	207 963
			- virkelig verdi	0	0	0
			Annen offentlig utsteder	0	0	0
0	52 647	20 588	- pålydende	20 588	52 647	0
0	52 680	20 592	- virkelig verdi	20 592	52 680	0
0			Finansielle foretak	0	0	0
725 640	803 140	949 640	- pålydende	949 640	803 140	725 640
716 947	800 773	948 372	- virkelig verdi	948 372	800 773	716 947
			Ikke-finansielle foretak	0	0	0
259 000	229 000	229 000	- pålydende	229 000	229 000	259 000
258 649	228 363	222 682	- virkelig verdi	222 682	228 363	258 649
2 830	3 147	4 665	Påløpte renter	4 665	3 147	2 830
1 194 640	1 294 787	1 408 228	Sum rentepapirer, pålydende verdi	1 408 228	1 294 787	1 194 640
1 186 389	1 292 832	1 404 036	Sum rentepapirer, virkelig verdi over resultatet	1 404 036	1 292 832	1 186 389

Ved fastsettelse av kapitalbehovet for kursfallsrisiko i obligasjonsporteføljen er det lagt til grunn et fall i markedsverdier på 5 %.

Renterisiko

Ved fastsettelse av risikojustert kapital for renterisiko legges til grunn en endring i rentenivået på 1 prosentpoeng. Videre tas det hensyn til administrativ renterisiko som ligger i behandlingstiden for å kunne foreta renteendringer på utlån og innskudd til flytende rente (8 ukers varslingsfrist) og i tillegg hensyntas renterisikoen på konsernets brutto pensjonsforpliktelser.

Ved beregning av kapitalbehovet for renterisiko er det lagt til grunn den maksimale styregodkjente rammen.

Valutarisiko

Valutavirksomheten er i all hovedsak knyttet til kundehandler. Dette innebærer at det skal holdes begrensede valutaposisjoner. Valutaposisjoner påført banken gjennom kundehandler avlastes ved at banken sikrer sine egne posisjoner ved å inngå liknende valutakontrakter med andre banker, såkalte "back-to-back" avtaler.

Styrevedtatt ramme for maksimal aggregert valutaposisjon er lagt til grunn ved beregning av kapitalbehovet. Økt kapitalbehov relatert til Valutarisiko skyldes økte rammer, ikke økt faktisk eksponering

Beregning av kapitalbehov for de ulike risikogruppene, fordeler seg slik:

Risikogruppe	(i hele tusen kroner)
Kursrisiko aksjer og obligasjoner	85.173
Renterisiko	9.344
Valutarisiko	3.244
Sum	97.761

6.4 Operasjonell risiko

Kapitalbehovet beregnet i tilknytning til minimumskravet (Pilar I) legges til grunn. Det er ikke beregnet tilleggskapital tilknyttet operasjonell risiko.

6.5 Likviditetsrisiko

Definisjon

Likviditetsrisiko er risikoen for at konsernet ikke klarer å finansiere økninger i eiendelene og innfri sine forpliktelser etter hvert som finansieringsbehovet øker.

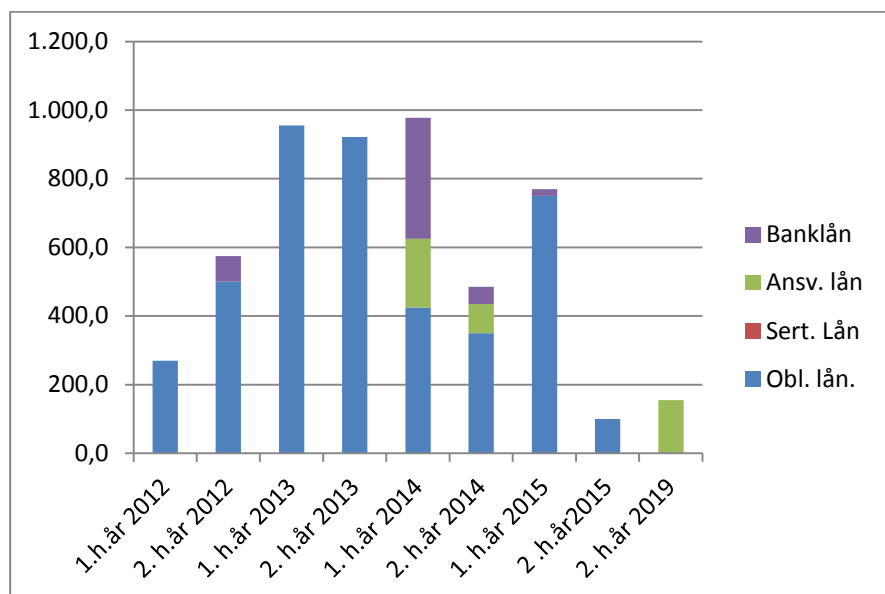
Styring og kontroll

Styringen av konsernets finansieringsstruktur tar utgangspunkt i konsernets overordnede likviditetsstrategi som blir gjennomgått og vedtatt av styret minimum årlig. Likviditetstrategien gjenspeiler konsernets moderate risikoprofil. Likviditetsrisiko er beregnet som økt rentekostnad ved refinansiering av første års forfall til en forventet pris ved spreadutgang ett år frem i tid.

Sprednings- og løpetidsinformasjon

Innskudd fra kunder er konsernets viktigste finansieringskilde. Innskuddsdekningen, målt som innskudd i prosent av brutto utlån, var ved utgangen av 2011 på 70,31 %. Overføring av lån til SpareBank1 Boligkreditt AS har påvirket måltallet for innskuddsdekningen de senere årene. Overføringene av lån påvirker bankens gjenværende kredittkvalitet. Med bakgrunn i dette er det satt en intern ramme på hvor mye som kan overføres. Bankens har ved utgangen av 2011 overført 4 072 millioner kroner, tilsvarende 22 % av brutto utlån inklusive boligkredittportefølje.

Figuren under viser innlånsporteføljens forfallsstruktur. Beløp i 1000 kroner

Likviditetsutvikling og stresstester

Bankens rammeverk for styring av likviditetsrisikoen skal gjenspeile bankens moderate risikoprofil på området.

Banken skal ihht likviditetsstrategien pr 31.12.11 ha en likviditetsreserve der den skal overleve 12 måneder i en normalsituasjon og 9 måneder i en medium stress-situasjon – i både banken og i markedet - uten å hente inn ny funding og uten salg av bankens utlånsportefølje.

Vi har i stresstest av likviditeten lagt til grunn beregninger pr 31.12.11. Stresstesting av likviditet gjennomføres og presenteres for styret kvartalsvis.

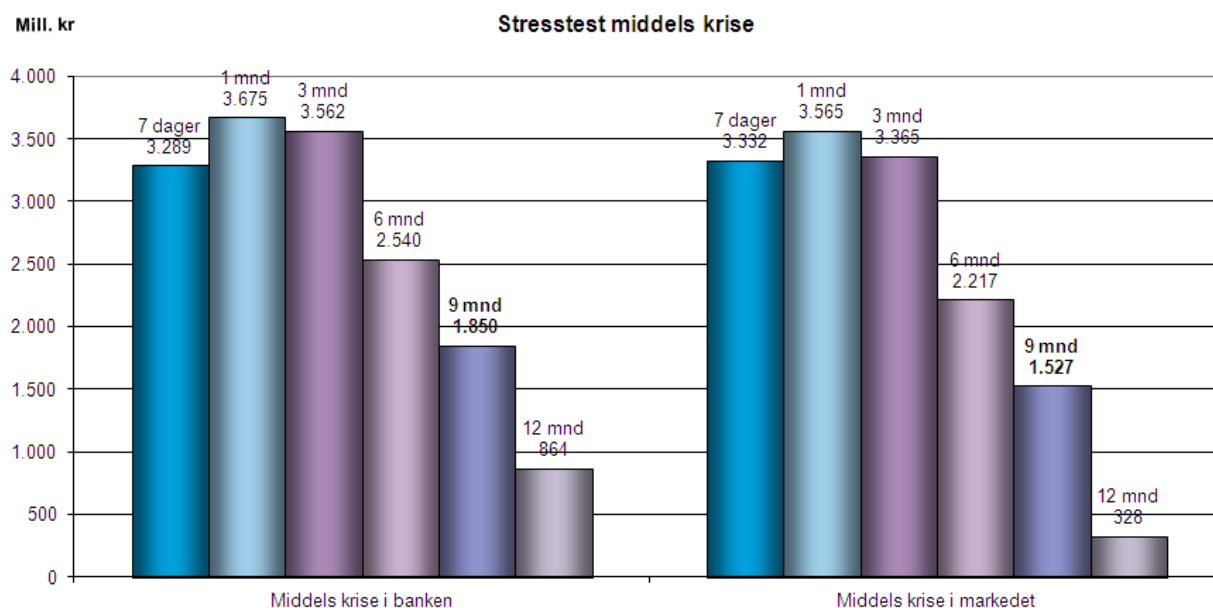
Det er en rekke faglige problemstillinger knyttet til estimering av kapitalbehov for likviditetsrisiko. Utfallet av stresstestene er veldig avhengig av forutsetningene som settes. Forutsetningene er basert på erfaringsdata og skjønn.

Som ett av flere tiltak for å redusere likviditetsrisikoen har banken en kommitert ubenyttet låneramme på MNOK 600. Videre har banken de siste årene overført vesentlig del av utlånsmassen og veksten til SpareBank 1 Boligkreditt AS.

Bankens obligasjonsbeholdning er bygd opp med utgangspunkt i at den skal være likvid og inneha lav risiko.

Bankens modell for stresstest av likviditeten legger til grunn følgende 5 scenarier hvor alle scenariene testes på 7 dager, 1 måned, 3 måneder, 6 måneder, 9 måneder og 12 måneder.

Stresstest likviditetsbuffer

Overnevnte scenarioene legger til grunn budsjettert innskudds og utlånsvekst også ved middels krise i banken eller markedet. Dersom det legges til grunn lavere utlånsvekst, vil dette medføre lengre overlevelseseperiode. Banken har i sine beredskapsplaner forutsatt utlånsbegrensninger ved stor krise. Ut fra nåværende likviditetsbuffer ville banken da overleve i mer enn 12 måneder ved middels krise både i banken og markedet.

Konklusjonen er at konsernets likviditetsbuffer ligger godt innenfor de strategiske målsettingene. Konsernet vil i en normalsituasjon overleve godt utover 12 måneder uten tilførsel av ekstern funding.

6.6 Eierrisiko

I eierrisikoen inngår risikoen for tap knyttet til den risiko som det enkelte selskap påtar seg og risikoen for at det må tilføres ny kapital. Det er etablert god oversikt og samarbeid med selskapene.

SpareBank 1-bankene driver alliansesamarbeidet gjennom det felles eide holdingselskapet SpareBank 1 Gruppen AS. SpareBank 1 Gruppen eies av Sparebanken Hedmark, SpareBank 1 SR-Bank, SpareBank 1 Nord-Norge, SpareBank 1 SMN, Samarbeidende Sparebanker AS, samt Landsorganisasjonen/fagforbund tilknyttet LO. Styring og kontroll tilknyttet investeringer i alliansesamarbeidet ivaretas i hovedsak gjennom bankens eierskap og styrerepresentasjon i Samarbeidende Sparebanker AS.

Økonomisk kapitalbehov for eierrisikoen i SpareBank 1 Gruppen (eierskap via Samarbeidende Sparebanker AS), BN Bank (eierskap via Samarbeidende Sparebanker Bankinvest 1 AS) og Bank1 Oslo (eierskap via Samarbeidende Sparebanker Bankinvest 2 AS) beregnes ved simulert fall i markedsverdi og eventuelt behov for kapital som følge av emisjon.

Økonomisk kapital for eierandel i Sparebank 1 Boligkreditt AS beregnes med utgangspunkt i selskapets egen kapitalvurderingsprosess men med fradrag for kredittrisiko i overførte engasjement. Økonomisk kapital for kredittengasjementene føres i sammen med øvrig kredittrisiko. Økonomisk kapital for eierandel i Sparebank 1 Næringskreditt AS beregnes ved simulert fall i markedsverdi som følge av at muligheten til overføring av kredittengasjement ennå ikke har vært benyttet.

6.7 Forretningsrisiko

Forretningsrisikoen styres gjennom analyser av markedssituasjoner og mulige endringer i rammebetingelser. Konsernet er opptatt av å utvikle et godt diversifisert inntektsgrunnlag slik at en eventuell svikt innenfor enkelte produktgrupper eller kundesegmenter ikke skal få vesentlige konsekvenser. Konsernet har over lengre tid vist at den er etablert med visjonen "*Den lokale banken*" som gir støtte til lokale aktiviteter, har nærhet til kunden, har lokal kunnskap, og er nærværende med konkurransedyktige betingelser. Det er over tid utviklet kostnadseffektiv drift i kombinasjon med kontinuerlig kompetanseheving og utvidelse av virksomheten hva gjelder produktbredde og geografi.

Beregningen av økonomisk kapital tar utgangspunkt i uventede inntekts- og kostnadssvingninger i ulike forretnings- og eller produktsegmenter og er knyttet til konjunktursvingninger, endret kundeatferd eller endret konkurransesituasjon. Økonomisk kapital for forretningsrisiko inngår i konsernets prosess for vurdering av økonomisk kapital etter Pilar II.

6.8 Omdømmerisiko

SpareBank 1 Østfold Akershus har organisasjonsmessig etablert en kommunikasjonsansvarlig som overordnet skal sikre at informasjon formidles internt og eksternt på en måte som støtter opp om virksomhetens verdigrunnlag, mål og visjon. Konsernets iboende omdømmerisiko blir kontinuerlig evaluert slik at eventuelle forbedringstiltak kan iverettes umiddelbart.

Økonomisk kapital for omdømmerisiko inngår p.t. ikke i konsernets prosess for vurdering av økonomisk kapital etter Pilar II.

6.9 Strategisk risiko

I strategisk risiko inngår eierskap i datterselskap. Styring og kontroll av datterselskapene Eiendomsmegler 1 Østfold & Akershus AS, Eiendomsmegler 1 Østfold AS (kun 51% ved årsskiftet), Eiendomsmegler 1 Sarpsborg AS og Nekor Gårdselskap AS, som er 100 % eid av SpareBank 1 Østfold Akershus, skjer gjennom deltagelse i selskapenes styre.

Forøvrig inngår datterselskapene i konsernets kontrollrutiner gjennom revisjonsrapport utført av ekstern leverandør og selskapene er delaktige i strategiarbeidet og etterlevelsen av denne.

SpareBank 1 Østfold Akershus har en strategi- og budsjettprosess som involverer styre, ledelsen og forretningsområdene i arbeidet. Arbeidet ender ut i en konsernstrategi for de neste 5 år med tilhørende forretningsstrategier og forretningsplaner som blir gjennomgått med en årlig revisjon.

Konsernet skal bli oppfattet som den foretrukne lokale sparebank, med lokal forankring som har nærhet til kundene, korte beslutningsveier, aktiv deltagelse i lokalsamfunnet, konkurransedyktige produkter/tjenester og bygge videre på kjerneverdiene nær og dyktig.

SpareBank 1 Østfold Akershus beregner økonomisk kapital basert på eventuell risiko og kapitalbehov i datterselskap og eventuelle øvrige strategiske beslutninger som vedtas, og som medfører at risikobildet endres.

7. OPPSUMMERING

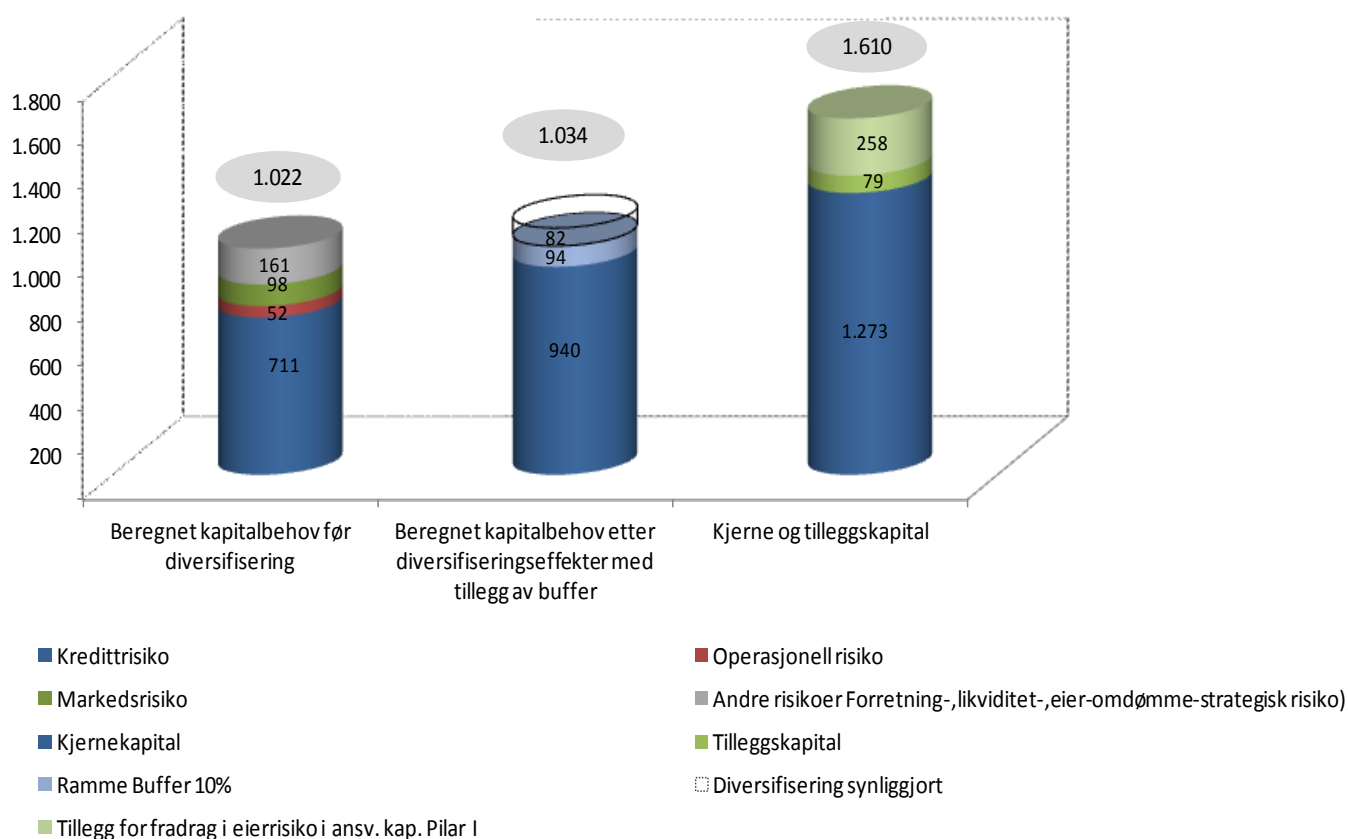
7.1 Kapitalbehovet pr risikokategori

Økonomisk kapital (pilar II) beskriver hvor mye kapital konsernet mener det trenger for å dekke den faktiske risikoen konsernet har påtatt seg.

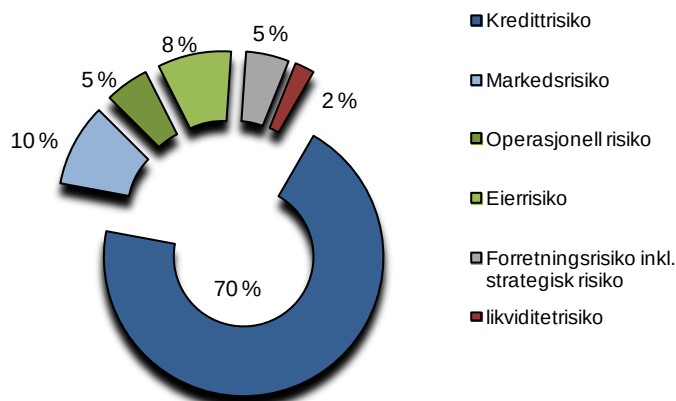
Det er lagt til grunn statistiske metoder for beregning av økonomisk kapital, men enkelte av risikotypene forutsetter likevel bruk av ekspertmodeller og kvalitative vurderinger.

Beregningene viser et kapitalbehov på MNOK 1.022 før diversifisering og 940 etter diversifisering i risikojustert kapital, for å kunne dekke det totale beregnede kapitalbehovet til konsernet med et konfidensnivå på 99.9 %. Styret har vedtatt at det også skal holdes en buffer på 10 % av beregnet kapitalbehov (utgjør MNOK 94).

Figuren viser fordeling av kapitalbehovet før og etter diversifisering og med tillegg for bufferramme på 10 % sett i forhold til faktiske kapital ved utgangen av 2011.

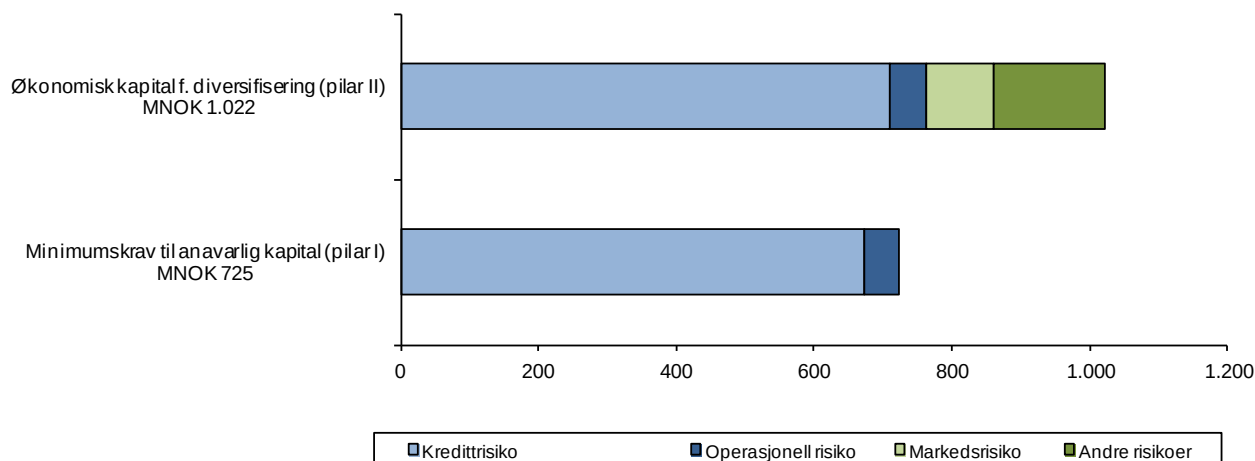
Kapitalbehovet pr risikokategori

Figuren viser at den største risikokategorien er kreditrisiko som står for 70 % av det totale risikobildet. I kreditrisiko inngår foruten ordinær kreditrisiko også konsentrasjonsrisiko, konjunkturbuffer og kapitalbehov knyttet til ett års vekst. Foruten kreditrisiko er markedsrisiko 10 %, forretningsrisiko/strategisk risiko 5 % og eierrisiko knyttet til bankens eierandel i SpareBank1 Gruppen, Bank 1 Oslo, BN Bank, Sparebank1 Boligkreditt, og Sparebank1 Næringskreditt 8 %.

7.2 Sammenligning av regulatorisk og økonomisk kapitalbehov.

I diagrammet nedenfor er det gjort en sammenligning mellom minimumskrav til ansvarlig kapital (pilar I), beregnet behov for risikojustert kapital (pilar II) og kjerne- og tilleggskapital.

(Andre risikoer: eier-, likviditets-, forretnings risiko)

Beregningene basert på risikojustert kapital (ICAAP pilar 2) viser at konsernet har et behov for risikojustert kapital på MNOK 1.022 kroner før diversifiseringseffekter og MNOK 940 kroner etter diversifiseringseffekter. Diversifiseringseffektene utgjør 8 % eller MNOK 82. Med tillegg av vedtatt buffer på 10 % er det beregnet et kapitalbehov på totalt MNOK 1.034.

Overnevnte viser at beregnet risikokapital gir MNOK 297 høyere kapitalbehov enn de regulatoriske beregninger under pilar 1.

SpareBank 1 Østfold Akershus (konsernet) har pr. 31.12.2011 en kjernekapitaldekning på 14,06 % og en kapitaldekning på 14,92 %. Med bakgrunn i en strategisk målsetting om en kjernekapitaldekning på minimum 11 % er kapitaldekningen tilfredsstillende.

Forskjellen mellom pilar I og Pilar II består i følgende:

Kredittrisiko:

Under Pilar I beregnes kredittrisiko etter Standardmetoden, mens den beregnes etter interne modeller under Pilar II. Interne modeller er basert på PD-modell (misligholdssannsynlighet) for den enkelte motpart. Modell benyttet til beregning Pilar II er en mer risikosensitiv tilnærming metode enn standardmetoden. Dette medfører økt behov for økonomisk kapital ved økt kredittrisiko (høyere PD nivå) og lavere kapitalbehov hvis kredittrisikoen reduseres.

Konsentrasjonsrisiko: Ved beregning av økonomisk kapital tas hensyn til konsentrasjonsrisiko relatert til bransje, størrelse på engasjement og geografi. Dette er elementer som det ikke tas hensyn til direkte i standardmetoden.

Markedsrisiko og Likviditetsrisiko

Kapitalbehov knyttet til markedsrisiko avsettes i Pilar II med basis i internt vedtatt rammer. For likviditetsrisiko avsettes det økonomisk kapital i forhold til merkostnad på refinansiering banken må kunne absorbere for gitt periode i en krisesituasjon.

Eierrisiko:

Det beregnes økonomisk kapital (Pilar II) for eierrisikoen konsernet har via direkte og indirekte eierposisjoner inn i de ulike allianseselskapene. I forbindelse med beregning av minimumskrav til ansvarlig kapital (Pilar I) kommer eierpostene (andre finansinstitusjoner) som fratrekk med 50 % i kjernekapitalen og 50 % i tilleggskapitalen. Eierrisikoen gjenspeiles dermed ikke direkte i minimumskravet til ansvarlig kapital, men kommer som en pålagt kapitaldekningsreserve i form av et fradrag til beregnet kjerne- og tilleggskapital.

Andre risikoer:

Andre risikoer: Operasjonell risiko beregnes etter samme metode for Pilar I og Pilar II. For øvrige risikoer slik de fremkommer på figuren over, blir det beregnet økonomisk kapital, mens disse risikoene ikke inngår ved beregning av minimumskravet i Pilar I.